

1 Timotheüs 5: 9-16

In de overdenking die ik de laatste keer heb gehouden, heb ik het een en ander uitgelegd hoe Paulus instructies geeft aan Timotheüs hoe hij met weduwen moet omgaan in de gemeente. We hebben gezien dat Paulus onderscheid maakt tussen weduwen die kunnen terugvallen op hun kinderen, als het om financiële zorg gaat, en weduwen die geen kinderen hebben. Deze vrouwen zijn volledig aangewezen op de hulp van de gemeente.

Vanaf het 9^e vers gaat Paulus nog een andere groep weduwen bespreken. Dat zijn weduwen die een bepaalde functie in de gemeente van Christus vervullen. Voor een dergelijke functie kwam niet iedere weduwe in aanmerking. Net zoals Paulus in hoofdstuk 3 van deze brief voorwaarden heeft genoemd waar oudsten en diakenen aan moeten voldoen, noemt hij nu de voorwaarden voor deze bijzondere functie van weduwe.

Om de functie van weduwe te mogen uitoefenen in de gemeente moet een weduwe niet jonger zijn dan 60 jaar. En net zoals van een ouderling gesteld werd dat hij de man van één vrouw moet zijn, wordt van de weduwe gezegd dat ze de vrouw van één man geweest moet zijn. Daarmee wordt niet bedoeld dat een weduwe die voor een tweede keer weduwe is geworden deze taak niet kan vervullen. Het gaat erom dat ze tijdens haar huwelijk aan haar man trouw is geweest. Verder moet ze een goede naam hebben wat het doen van goede werken betreft. Ze moet haar kinderen met ere hebben groot gebracht en ze moet bekend staan als een gastvrije vrouw. En ze moet de voeten der heiligen gewassen hebben, dat wil zeggen dat ze in navolging van haar Heiland dienstbaar hoort te zijn aan haar broeders en zusters. Ook moet ze klaar gestaan hebben voor hen die omwille van hun geloof verdrukking hebben moeten verdragen. Kortom, ze moet goed bekend staan vanwege haar christelijke levenswandel. Een weduwe die aan deze voorwaarden voldoet kan in aanmerking komen voor de functie van weduwe in de gemeente.

Het is niet helemaal duidelijk wat de functie van weduwe precies heeft ingehouden. Evenals ten aanzien van de diakenen vinden we ook ten aanzien van de weduwen geen kant en klare taakomschrijving in het Nieuwe Testament. Maar dat het om een specifieke ambt binnen de gemeente gaat, is wel duidelijk. En dat is best opmerkelijk te noemen omdat vrouwen in de samenleving van toen absoluut niet in tel waren. De christelijke gemeenten van de eerste eeuw waren in die zin veel 'geëmancipeerder'

dan de samenleving om hen heen. Vrouwen mochten bidden en profeteren in de gemeente en onderwijs ontvangen. Wij beseffen waarschijnlijk niet hoe vooruitstrevend dat was in die tijd.

Er zijn mensen die wel willen erkennen dat het bij deze weduwen om een bijzondere taak ging, maar die angstvallig het woord ambt willen vermijden. Dat woord komt hier immers niet voor, zeggen ze. En dat is waar. Maar als we dat zeggen moeten we ook zo eerlijk zijn om te erkennen dat het woord ambt ook niet voorkomt bij de ouderlingen en diakenen. De NBG vertaling gebruikt één keer het woord 'opziensambt', maar daar betekent het Griekse woord niet meer dan 'taak van opziener. Het Nieuwe Testament kent het woord ambt in feite niet. Paulus spreekt ook niet zo. In zijn brieven laat hij uitkomen dat de gemeente van Christus gebouwd moet worden in het geloof en in de liefde. Daarvoor heeft Christus tal van gaven en bedieningen gegeven. In de Efeze brief noemt hij bijvoorbeeld apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraars. En in deze brief komen in dat verband, oudsten, mannelijke en vrouwelijke diakenen en weduwen naar voren. Gezien deze samenhang valt het niet te handhaven om het woord ambt wel strikt te handhaven voor oudsten en diakenen en niet voor de weduwen. Misschien moeten we, om verwarring te voorkomen, het woord ambt maar laten vallen, en over bediening spreken. Bovendien valt het op dat Paulus pragmatisch te werk gaat. Hij kijkt naar de omstandigheden in de gemeente en stelt mensen met een bediening aan die aansluit bij de situatie in de gemeente. En dat kan in de ene gemeente heel anders zijn, dan in de andere. Blijkbaar was de situatie hier zo dat er behoefte was aan een bijzondere bediening die door weduwen ingevuld worden.

Paulus gaat verder met te stellen dat voor deze bijzondere bediening de jonge weduwen niet in aanmerking komen. De kans dat ze hertrouwen is daarvoor te groot. Daarmee wil Paulus niet zeggen dat er iets is aan te merken op het hertrouwen van weduwen. Daar is geen sprake van. Maar wie zich als weduwe voor het werk in de gemeente beschikbaar heeft gesteld, stelt zich daarmee de rest van haar leven in dienst van de Here Jezus Christus en zijn gemeente. Dat verklaart ze bij haar aanvaarding van haar bediening. Blijkbaar bestond er voor deze bediening niet zoiets als een periodiek aftreden van om de vier of zes jaar, zoals wij dat bij oudsten en diakenen kennen.

Als een jonge weduwe, die in de bediening van weduwe bevestigd is, toch wil gaan

trouwen, dan wordt ze daarop aangekeken. De NBG vertaling heeft hier: dan haalt ze een oordeel over zich. Dat is wel zwaar vertaald. Het wil zoiets zeggen als, ze haalt de verwijten van de gemeenteleden over zich heen omdat ze haar eerste belofte niet heeft waargemaakt. En om dergelijke verwickelingen te voorkomen vindt Paulus het beter om jonge weduwen niet tot deze bediening toe te laten.

Bovendien hebben jonge weduwen de primaire taak om voor hun jonge kinderen te zorgen. Stel dat een jonge weduwe veel bezoekwerk in de gemeente verricht dan verwaarloost ze haar primaire taak, de zorg voor haar gezin. De valkuil is dat het vele bezoekwerk in de gemeente ten koste van de opvoeding van de eigen kinderen en het runnen van het eigen huishouden gaat. En dat moet niet gebeuren. Dat zou de tegenstander aanleiding geven om kwaad te spreken.

Daarom ziet Paulus veel liever dat jonge weduwen opnieuw trouwen en een gezin stichten met hun nieuwe partner. En nogmaals, het is absoluut goed als de jonge weduwen dat doen. Al voor de zondeval had God geconstateerd dat het niet goed is dat de mens alleen is (Gen.2:18). Adams alleen zijn was het enige dat niet goed was in Gods goede schepping. Als dat voor de zondeval al niet goed was, dan is het na de zondeval beslist nog minder goed. Daarom wil Paulus dat jonge weduwen weer trouwen, omdat alleen gaan sowieso, maar zeker als je jong bent en nog een heel leven voor je hebt, een moeilijk begaanbare weg is.

In het 16^e vers komt Paulus nog even terug op de financiële zorg voor de weduwen in de gemeente. Hij had al aangegeven dat volwassen kinderen, indien nodig, voor hun moeder die weduwe is geworden moeten zorgen. Nu trekt hij het nog breder. Gelovigen die weduwen in de familie of directe kring hebben, moeten deze weduwen helpen, zodat de gemeente daarmee niet belast wordt. Zodat de gemeente zich kan concentreren op die weduwen die echt niemand hebben om op terug te vallen.

Een bijzonder gedeelte, waaruit blijkt dat Paulus wil dat er in de gemeente liefdevol naar elkaar wordt omgezien. Maar ook, dat ieder gemeentelid, man en vrouw, ingeschakeld kan worden, om handen en voeten te geven aan de liefde van Christus, zodat in de gemeente die liefde ervaren mag worden en dat buitenstaanders mogen zien hoe groot de dienende en gevende liefde van onze Heiland is.

AMEN